

יומן החדשות

סרטי איכות ישראליים אינם עושים לאחרונה רושם רב על הקהל הישראלי, אבל בכל זאת יש בהם תועלת. את מחבואים של דני וולמן ראו רק אלפים מעטים בישראל; לעומת זאת הוא הוצג בסידרה ארוכה של פסטיבלים בינלאומיים, בכלם זכה לתגובות חיוביות, והוא אפילו נקנה להפצה בארצות מרוחקות. כמו הולנד או אוסטרליה. אולם מה שהיה

במאי וולמן בפעודה
אפוס גדול

חשוב יותר לדני וולמן עצמו היתה היעדרותו, שבין האנשים שראו את הסרט היו גם כמה מפקדים מיקצועיים, שהתפעלו מן התוצאה והסיקו את המסקנות. אחד מהם, רוברט קופרברג (שהיה מעורב בעבר בהפקת חר קליין של ג'וזף לוסט), החליט שולמן יכול להיות במאי אידיאלי לגירסה קולנועית לספרו האוסטרי ביוגרפיה של שאול פרידלנדר, עם בוא הויכוח. זהו אפוס של ילד יהודי, אשר בין השנים 1932 ל-1848 החליף את זהותו ארבע פעמים, כדי להישאר בחיים, עד אשר עלה לארץ על סיפון אלטלנה. אחרי משא ומתן ארוך ומייגע, שנמשך חודשים ארוכים, סוכם עתה סופית על הפקת הסרט. כאשר וולמן עצמו מכין את התסריט יחד עם תסריטאי אמריקאי בשם אלן הופמן. ההפקה תהיה צרפתית-ישראלית, כאשר השותף המקומי הוא חברת רמון בהנהלת ארנון צוקרמן, מי שהיה בעבר מנהל הטלוויזיה.

הצילומים יתחילו, ככל הנראה, בתחילת השנה הבאה, הם יתנהלו בישראל וביצרפת. לצד הילד אשר ייבחר להופיע בתפקיד הראשי, מקווים המפקדים לראות כמה שחקנים מפורסמים. בין היתר מר כירם את שמונתיהם של ג'ואן וודוארד ושל ז'אן-לואי טרינטיניאן. וכך יוכיח דני וולמן בפעם נוספת שאין נביא בעיר.

סרטים

החייל האמרי פליקאן

"אומה מגיעה לידי בגרות כשהיא לומדת לצחוק על עצמה." הבמאי ההונגרי פטר באקשו לא זכר בדיוק מי אמר זאת, אולם הוא השתמש בציטטה זו כדי להסביר את הרקע לסרט בשם העד. הסרט נעשה לפני תריסר שנים, ורק עתה הורשה להציג אותו בחוץ לגבולות ארצו, אחרי שבהונגריה הוא מופץ כבר במשך כשלוש שנים.

אין זה סוד — אפילו לקהל הישראלי, שאינו מפותח בסרטים שמקורם מאחורי מסך הברזל — שהקולנוע ההונגרי הוא אחד המרתקים, המעולים והמעניינים בעולם. ההונגרים מבקרים את המתרחש בארצם, לעיתים בזעם, לעיתים בהומור ותמיד במידה רבה של אנושיות ורגישות (לכו לראות את אנגי ורה). הם נוקטים בגישה מתחכמת. כשנידמה שהם מדברים על דבר אחד, הם מתכוונים בעצם לאחר, כדי לעבור את מסלול המיכשולים של הצנזורה ולצאת לאור היום. לעיתים,

אפילו התייחסו הנה אינו עוזר. באקשו — שהוא אחד הבמאים והתסריטאים המצליחים והמוכרים בהונגריה — נאלץ להשלים במשך כעשר שנים עם טענת המימסד כי "סרם הגיע הזמן להעלות את העד על מסכי הקולנוע". שלא יהיו ספקות — גם ללא הצגות מיסחריות, הוצג הסרט שוב ושוב בפני חוגים סגורים יותר או סגורים פחות, ומשיצא לאור, הפך בין לילה סנסציה.

לדוג דגים. העד הוא ברנש פשוט, גמלוני משהו, חסרי-מרות וחסרי-איפוק. בשם יוסף פליקאן. פליקאן הוא שומר-סכר על הדאנובה, ותפקידו הוא לוטס את ורימת הנהר, כך שלא יהיו שיטפונות מצד אחד, ובצורת מצד שני. כל חייו עשה זאת, ואין לו כל שאיפה לעשות משהו אחר. השיגרה האידיאלית שבה חי הופרה רק על-ידי מילחמת-העולם. באותו זמן, תוך סיכון נפש, הסתיר במרתף הבית שלו מנהיג של המפלגה הקומוניסטית, שהיה מבוקש על-ידי הנאצים. כאשר מתחיל סיפור הסרט, אי-שם בשנות ה-50 המוקדמות, בא המנהיג, שהפך בינתיים שר, לבקר אצל פליקאן, לבלות עימו כמה שעות של שלוה ומנוחה, ולדוג דגים בדאנובה. אלא שביאמצע השלוה פורצת לביתו של פליקאן יחידת מיטרה, כדי לבדוק אם אכן אשם בעליהבית בפשע האיום והנורא

פטר באקשו המנצח
פולחן האישיות

של שחיטת חזירי הפרטי בלי לקבל רשות מן השלטונות. השר יוצא להגן על ידידו, מסביר את עברו המפואר, ר אפילו פותח את הדלת הנסתרת אל המרתף, שבו הוחבא מעין הקלגסים. ואז מתגלים לעיני השוטרים השירים של החזיר המנוח, מסודרים היטב בנקניקים, צלעות ובשר לשמירה. השר נכנע ומבקש מן המיטרה ש תמלא את תפקידה כיאות. אחר-כך עולה למכוניתו וחוזר לבדאפסט.

דחיות מזהה. בכלל שבעיירה נפגש פליקאן עם אחד משרתי הנאצים הנאמינים, שהפך בינתיים שרת נאמן של המיטרה הקומוניסטי. איש שתפקידו לי רדת לחיי הזולת, ולא חשוב לטובת מי הוא עושה זאת. פליקאן כמעט נכנס עימו לעימות, אלא שעד מהרה, מבלי שיבין מדוע, הוא משוחרר ברוב כבוד. מיד הוא יוצא לבירה, כדי להודות לידידו השר, אשר, כך הוא מאמין, אמר מילה טובה במקום הנכון, אבל השר נעלם ואיננו. ואילו במקום זאת, לימוזינה שחורה עם שני ביריונים לבושים בשחור באה לביתו של שומר-הסכרים, ומזמינה אותו לנסיעה שאי-אפשר לסרב לה. מטרת הנסיעה מישכנו הסודי של החבר ויראג, שאין קוראים בשמו. העומד בראש מוסד, שאין מזכירים קיומו.

ארוחת-מלכים מוגשת לשומר האומה, שאינו מבין בדיוק מה רוצים ממנו. לאחר מכן באה שיחה לבבית, שבה מסביר ויראג כי "המצב הבינלאומי מתקרב לי משבר", ומודיע לפליקאן שהוא מתמנה להיות מנהל של מיתקן ספורט חדש. מי ישמור בינתיים על סכר הדאנובה?

פרנץ קדאי בתפקיד יוסף פליקאן עם ילדיו בסוף הסרט "העד"
מיקלט על העץ

במאמצי המפלגה במאבקה לגיחון הי קומוניזם. פליקאן התמים אינו מבין כל כך מה רוצים ממנו, וכדי להבהיר לו זאת ולהבטיח שיעשה רושם טוב על דוכן-העדים, שוכרים לו מורה לדראמה, פסיכולוג ומלביש פרטי. הוא משנן את הטקסט שנכתב עבורו, שאותו הוא צריך לדקלם "לטובת המולדת". אלא שכאשר הוא כבר עולה על דוכן-העדים, ההיגיון הפשוט של האיכר גובר על כל מה שניסו ללמדו, וכמו בלעם, הוא משבח במקום לקטרג.

התוצאה: הוא נידון למוות. אבל במיש טרים שבהם תהפוכות תמיד אפשריות, רגע לפני ששמים את החבל על הצוואר באה החלטה מגבוה, וקובעת שמי שנחשב קודם לכן בוגד, הוא עתה גיבור, ומי

שלא ידאג, בינתיים הוא עולה בדרגה. מרגע זה ואילך מתחיל המירוץ של פליקאן כלפי מעלה, מירוץ מזור, משום שהוא אינו מוכשר אף לאחד מן התפקידים שמפקדים בידיו בזה אחר זה — מיתקן הספורט, לונה-פארק ציבורי, מנהל פרדס נסיוני של תפוזים (שבהונגריה אינם גדלים כלל). אחרי כל כישלון הוא נשלח לכלא, נשלח בחזרה, הלימוזינה מסיעה אותו לביקור נוסף באמצע הלילה, שוב מוגשת לו ארוחה ומסבירים לו כי "המצב הבינלאומי מתקרב למשבר" ומעי לים אותו בדרגה.

דחיות ער. לבסוף מסתבר מה המניע לכל המירוץ הזה: מר פליקאן עתיד להיות העד הראשי במישפט שבו יואשם ידידו לשעבר, השר, לשעבר, על שחיבל

פליקאן והתדיין במא
שרת נאמן של המישטר